

**HRVATSKA NARODNA BANKA**



# BILTEN

GODINA III  
BROJ 31

LISTOPAD 1998



## REALNI SEKTOR GOSPODARSTVA

Ukupna gospodarska aktivnost u prvoj polovici 1998. godine porasla je za 3,4 posto, pri čemu je međugodišnja stopa rasta za prvo tromjesečje bila 3,2 posto, a za drugo 3,5 posto. Industrijska djelatnost u 1998. godini nastavlja tendenciju rasta po vrlo povoljnim stopama, što potvrđuje međugodišnja stopa rasta od 6,3 posto u prvom tromjesečju i 5,2 posto u drugom tromjesečju te polugodišnji rast od 5,7 posto. U prvih osam mjeseci industrijska aktivnost porasla je za 6,9 posto na godišnjoj razini. Proizvodnja u prerađivačkoj industriji veća je za 7,2 posto, opskrba energijom za 6,5 posto, dok je proizvodnja u području rudarstva i vađenja neznatno manja od prošlogodišnje.

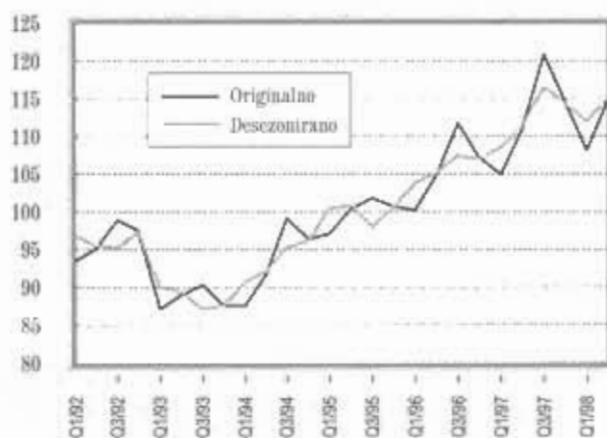
Promatrano po grupama proizvoda, samo trajni proizvodi za široku potrošnju zaostaju u odnosu na proizvodnju iz prethodne godine, dok sve ostale grupe bilježe međugodišnji rast.

Najveće stope rasta u ovoj godini imaju grane prerađivačke industrije koje daju najveći dio dodane vrijednosti u industriji. Industrije koje su u prethodnoj godini činile značajniji dio dodane vrijednosti, a u ovoj zaostaju u proizvodnji jesu: proizvodnja celuloze, papira i proizvoda od papira, proizvodnja radiotelevizijskih i komunikacijskih aparata i opreme te proizvodnja namještaja.

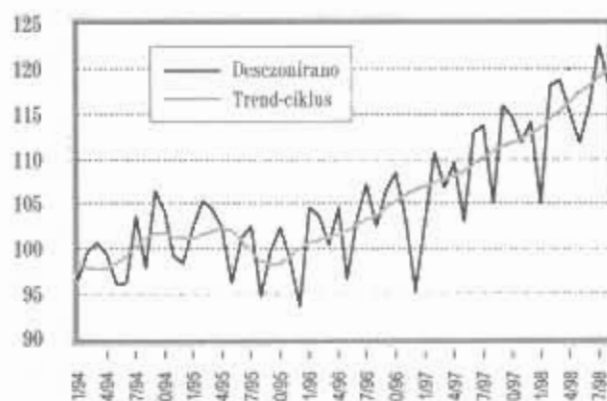
Izvoz ukupne industrije u osam mjeseci porastao je za 10,4 posto na godišnjoj razini mjereno u kunama i za 3,9 posto mjereno u dolarima. Deficit u robnoj razmjeni ukupne industrije za osam mjeseci iznosi 2,175 milijardi dolara, što je manje od prošlogodišnjeg deficita u istom razdoblju za 8,1 posto.

Početkom 1998. godine uvedeni su novi, europskoj statistici pri-

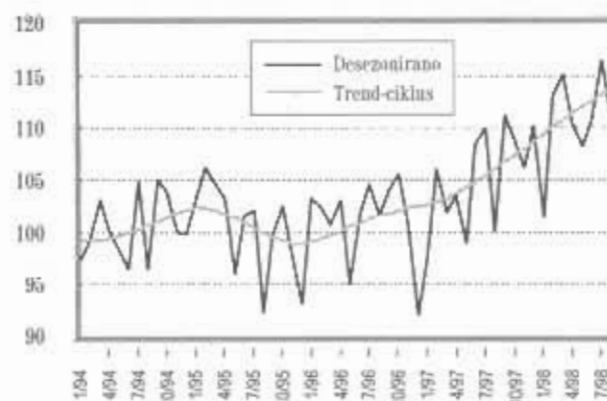
### REALNI BRUTO DOMAĆI PROIZVOD, 1995. = 100



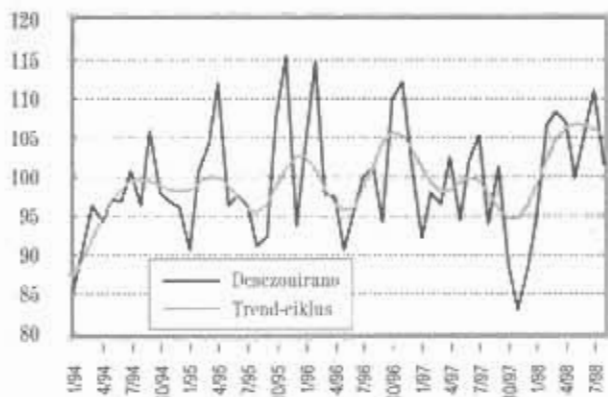
### INDEKS FIZIČKOG OBUJMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE, 1995. = 100 desezonirani podaci i trend-ciklus



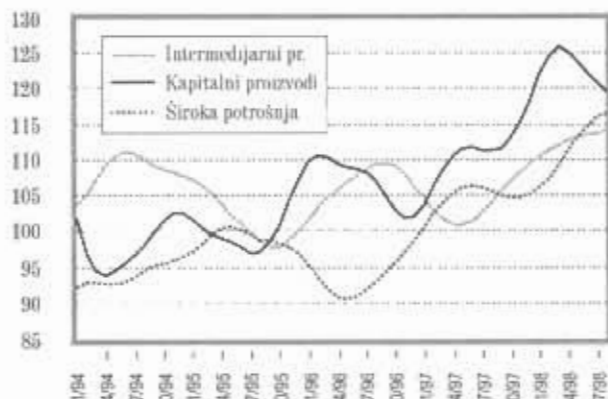
### PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA, 1995. = 100 desezonirani podaci i trend-ciklus



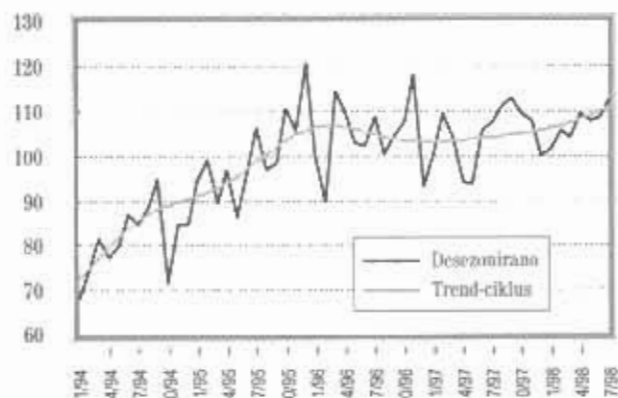
PROIZVODNJA HRANE I PIĆA, 1995. = 100  
desezonirani podaci i trend-ciklus



INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA PREMA GLAVNIM INDUSTRIJSKIM GRUPACIJAMA,  
1995. = 100, trend-ciklus



PRIJEVOZ ROBE, 1995. = 100  
desezonirani podaci i trend-ciklus



lagodeni, pokazatelji u građevinarstvu: fizički obujam građevinskih radova i narudžbe građevinskih radova. Obradena statistika za prvo tromjesečje pokazuje da je fizički obujam građevinskih radova veći za 6,4 posto u odnosu na prvo tromjesečje prethodne godine. Narudžbe građevinskih radova za područje Republike Hrvatske u 1998. godini u veljači su porasle za 8,0 posto u odnosu na siječanj, a u ožujku za 26,3 posto u odnosu na prethodni mjesec.

Promet ostvaren u trgovini na malo nastavlja uzlazni trend, ali sporiji nego u 1997., 1995. ili 1994. godini kada su zabilježene vrlo visoke realne stope rasta. Promet je u prvom polugodištu tekuće godine veći za realno 3,2 posto u odnosu na prvo polugodište prethodne godine, a u sedam mjeseci za 2,7 posto na godišnjoj razini.

U putničkom se prijevozu, nakon zaustavljanja pada 1994. godine, blagog rasta u naredne dvije godine i stagnacije u 1997. godini, u ovoj godini bilježi opadajući trend. U sedam mjeseci prevezeno je 6,2 posto putnika manje nego u istom razdoblju prethodne godine. Ovo smanjenje odraz je smanjenja broja prevezenih putnika u cestovnom prijevozu. Količina prevezene robe u sedam mjeseci ove godine veća je za 3,9 posto na godišnjoj razini. Značajan napredak kod prijevoza robe odnosi se na željeznički prijevoz i na cestovni prijevoz.

U razdoblju od siječnja do srpnja 1998. godine registrirano je 2,9 milijuna dolazaka turista. U odnosu na isto razdoblje prethodne godine broj dolazaka veći je za 5,0 posto. U isto je vrijeme registrirano 15,7 milijuna noćenja što predstavlja godišnje povećanje od 4,0 posto. Prosječan broj noćenja po dolasku iznosio je 5,9. Slab posjet turista u prvom tromjesečju, kada je međugodišnje smanjenje broja noćenja iznosilo 12,0 posto, značajan posjet

u drugom tromjesečju, uz godišnju stopu od 12,3 posto te porast broja noćenja u srpnju od 1,1 posto, rezultirali su povećanjem ukupnog broja noćenja od 4,0 posto. Taj broj u ovoj godini raste znatno sporije nego u posljednje dvije godine. Na strane turiste odnosilo se 81,1 posto ukupnih noćenja, a ostatak na domaće turiste. Broj noćenja stranih turista u sedam mjeseci veći je za 5,8 posto od onoga u istom razdoblju prošle godine. Najviše noćenja ostvarili su turisti iz Njemačke, 21,7 posto, Slovenije 17,6 posto, Češke 15,0 posto i Austrije 12,4 posto. Glavnina noćenja ostvarena je u hotelima, zatim kampovima, privatnom smještaju i turističkim naseljima. U 57,6 posto slučajeva noćenje je osigurano individualno, a u 42,4 posto slučajeva organiziranim putem.

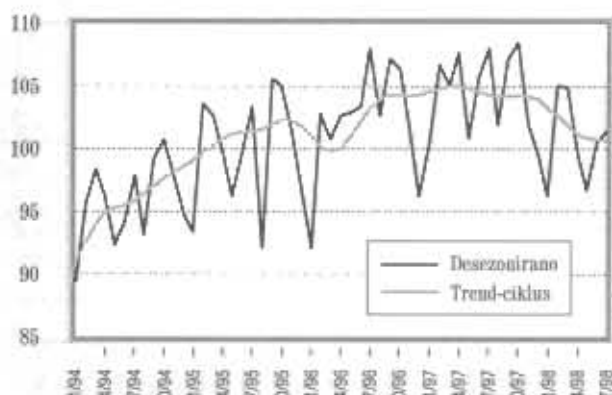
## CIJENE

Nakon stagnacije i pada tijekom ljetnih mjeseci, cijene na malo u rujnu porasle su za 0,9 posto. Izostanak sezonskih utjecaja vidljiv je u jednakosti pokazatelja rasta cijena na malo bez sezonskih proizvoda i sa sezonskim proizvodima. Unutar "košarice" indeks cijena roba je u rujnu porastao za 1,1 posto, dok je cijena uslugama rasla po stopi od 0,2 posto.

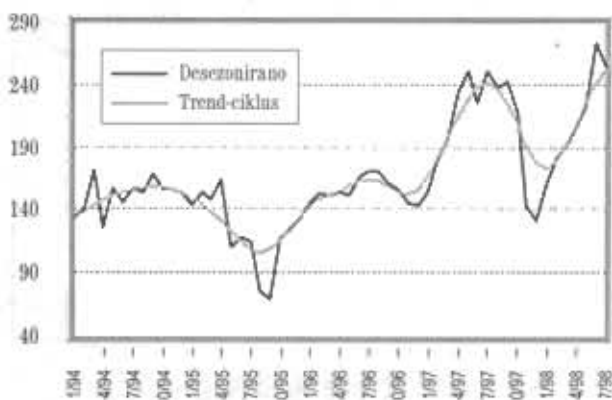
U odnosu na rujnu prošle godine, cijene na malo porasle su za 5,8 posto pri čemu su cijene roba porasle za 4,2 posto, a cijene usluga za 12 posto. Ukoliko se pak promatra prosjek prvih devet mjeseci ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine, rast cijena na malo iznosi 5,6 posto.

Troškovi života u rujnu porasli su nešto manje od cijena na malo, za 0,7 posto, pri čemu je indeks cijena roba porastao za 0,8 posto, a indeks cijena usluga za 0,4 posto. Troškovi prehrane su u rujnu jedini zabilježili smanjenje i to za 0,2 posto, dok su obrazovanje, kultura i

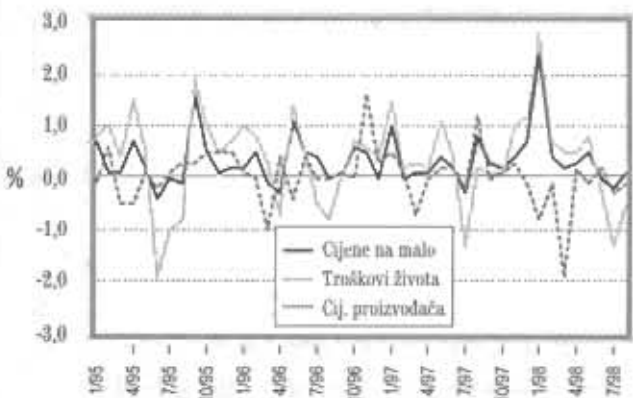
PRIJEVOZ PUTNIKA, 1995. = 100  
desezonirani podaci i trend ciklus



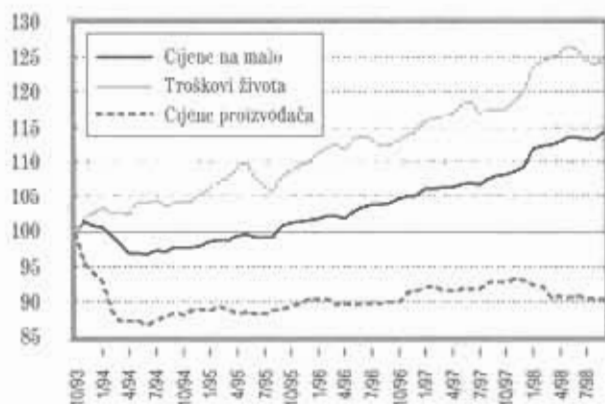
NOĆENJA TURISTA, 1995. = 100  
desezonirani podaci i trend-ciklus



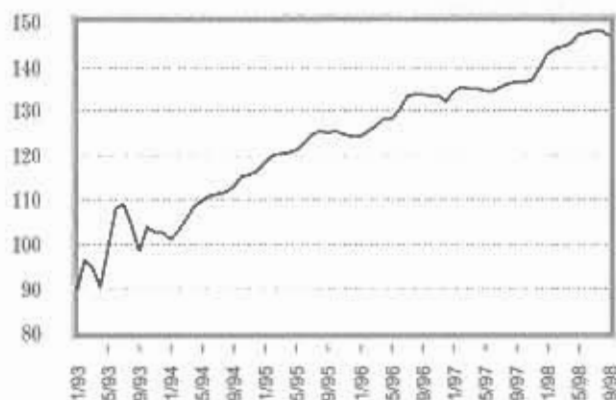
CIJENE NA MALO, CIJENE PROIZVOĐAČA I INDEKS TROŠKOVA ŽIVOTA  
mjesecne promjene



INDEKS CIJENA NA MALO, CIJENA PROIZVOĐAČA I TROŠKOVA ŽIVOTA  
listopad 1993. = 100



INDEKS RELATIVNE CIJENE MEĐUNARODNO NEUŽIVIH DOBARA MJEREN  
KAO OMJER CIJENA USLUGA I ROBA IZ INDEKSA CIJENA NA MALO, 1992. = 100



INDEKSI RELATIVNIH CIJENA PREHRANE I STANOVANJA  
siječanj 1992. = 100



Napomena: Indeks je izračunat kao omjer cijena prehrane i stambenih usluga prema ukupnom indeksu troškova života.

razonoda s porastom indeksa od 8 posto najviše poskupjeli. U odnosu na rujan prošle godine indeks troškova života porastao je za 6,1 posto, što je ponovno više od rasta cijena na malo. Indeks roba je u odnosu na isti mjesec porastao za 4,9 posto, a indeks usluga za 13,2 posto. Ukoliko promatramo prosjek indeksa troškova života za prvih devet mjeseci ove godine u odnosu na isto razdoblje prošle godine, vidimo da je porastao za 6,5 posto.

Cijene industrijskih proizvoda pri proizvođačima pale su i u rujnu; za 0,1 posto, što njihov pad na godišnjoj razini zadržava na 2,3 posto.

## ZAPOSLENOST I PLAĆE

Kolovoz je bio drugi uzastopni mjesec u kojem se broj registriranih nezaposlenih povećao nakon uobičajenog sezonskog minimuma dostignutog u lipnju. U kolovozu taj se broj povećao za 2.115 osoba ili 0,8 posto te je tako dostigao razinu od 278.644 registrirana nezaposlena. Prosječni broj registriranih nezaposlenih osoba između siječnja i kolovoza bio je za 8.502 osobe ili za 3,1 posto veći nego u istom razdoblju prošle godine, čemu je glavni razlog visoka razina registrirane nezaposlenosti na kraju prošle godine. Zapošljavanje osoba iz registra bilo je u kolovozu na približno jednakoj razini kao u istom mjesecu prošle godine, ali je novoprijavljenih bilo za 2.806 više, što je uzrokovalo rast registrirane nezaposlenosti u kolovozu, za razliku od prošle godine kada je ona smanjena.

Zaposlenost u poslovnim subjektima, kao kategoriji zaposlenih koja u ukupnoj zaposlenosti sudjeluje s više od tri četvrtine, smanjila se tijekom kolovoza za 250 osoba, nakon sezonskog rasta tijekom posljednja tri mjeseca. U kolovozu je iznosila 1.039.788 osoba i bila je za 31.509 osoba ili 2,9 posto niža nego u istom mjesecu prošle godine.

Prosječna nominalna neto plaća bila je u kolovozu za 57 kuna ili 2,1 posto veća nego u srpnju, dok je realni rast zbog pada indeksa troškova života iznosio 2,6 posto. U odnosu na kolovoz prošle godine neto plaće nominalno su porasle za 15,1 posto, a realno za 8,9 posto. Bruto plaće rastom su pratile porast neto plaća, nominalno su bile za 14,5 posto više, dok su realno porasle za 8,3 posto u odnosu na isti mjesec prošle godine.

## MONETARNA KRETANJA

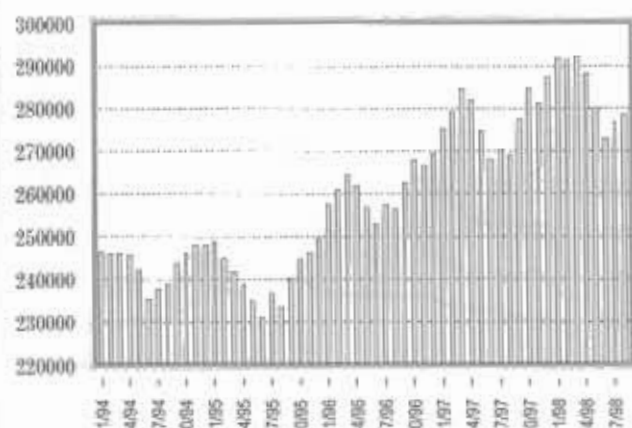
U kolovozu je rast plasmana definitivno obuzdan, inozemna aktivna poslovnih banaka značajno raste, inozemna pasiva se nastavlja smanjivati, a potraživanja banaka od središnje države također se smanjuju.

Ukupna likvidna sredstva tek u lipnju i srpnju bilježe značajniji rast, dok su u prvoj polovici godine praktički stagnirala u odnosu na prosinac 1997 godine. U kolovozu su porasle obje komponente M4 - novčana masa 0,8 milijardi kuna (5,4%), a kvazi novac 1 milijardu kuna (2,6%). U tome od dosadašnjih kretanja odudara značajan rast M2<sup>1</sup>. Depozitni novac porastao je za 0,7 milijardi kuna (8,1%). U tome je rast depozita poduzeća 0,20 milijardi kuna, stanovništva 0,26 milijardi kuna, a lokalne države 0,13 milijardi kuna. Rast kunskih nemonetarnih depozita također je veći nego proteklih mjeseci i iznosi 0,3 milijarde kuna (6%).

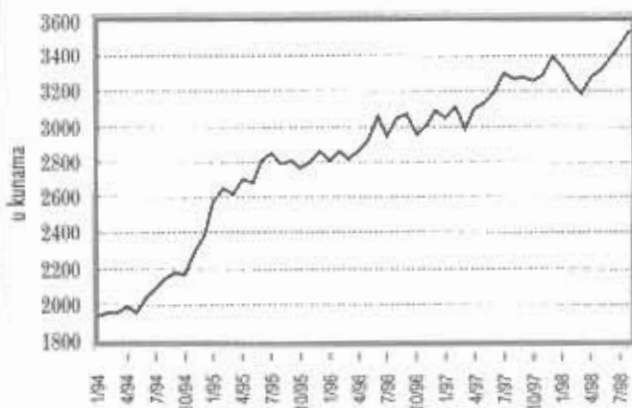
Devizni depoziti također su intenzivnije rasli u kolovozu nego prijašnjih mjeseci (0,7 milijardi kuna ili 2,1%), iako je njihov rast umjereniji nego u isto vrijeme prethodnih godina.

Rast ukupnih likvidnih sredstava bio je dakle 1,8 milijardi kuna

## BROJ NEZAPOSLENIH



## PROSJEČNA REALNA BRUTO PLAĆA u cijenama iz siječnja 1994.

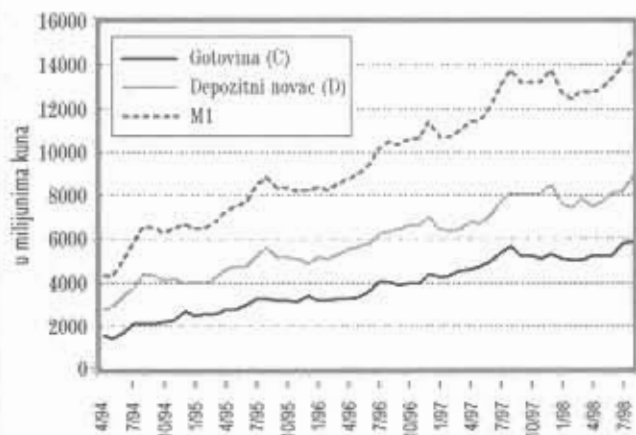


## PROSJEČNA REALNA NETO PLAĆA u cijenama iz siječnja 1994.

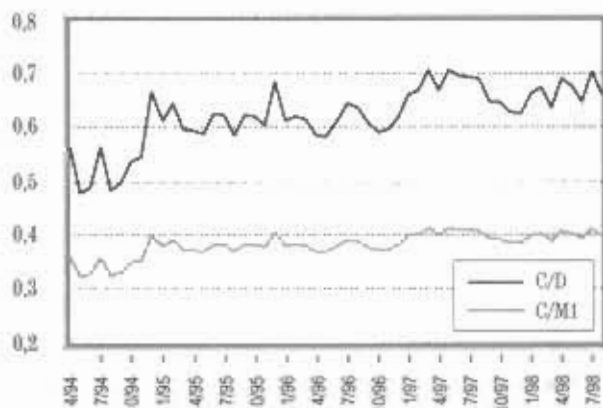


<sup>1</sup> Najfin monetarni agregat koji obuhvaća samo kunska sredstva, M1+kunski nemonetarni depoziti.

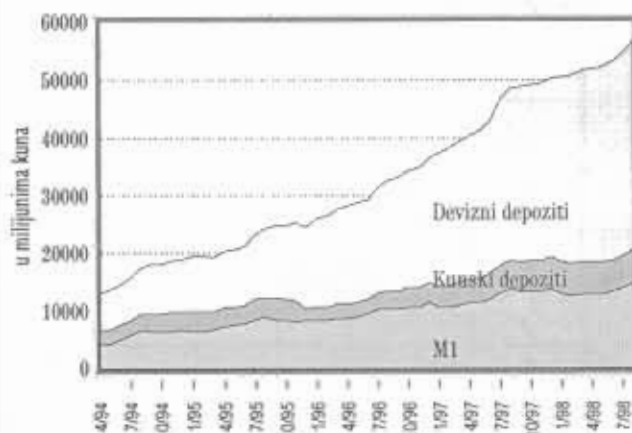
## NOVČANA MASA



## OMJER GOTOVOG I DEPOZITNOG NOVCA (C/D) I UDIO GOTOVINE U NOVČANOJ MASI (C/M1)



## MONETARNI AGREGAT M4



(3,3%) pa M4 krajem kolovoza iznosi 56 milijardi kuna.

Smirivanje rasta plasmana, koje su podaci navještali već proteklih mjeseci, u kolovozu je definitivno potvrđeno. Porast u kolovozu od 0,1 milijardu kuna (0,2%), može se nazvati više nego skromnim. U prvih sedam mjeseci ove godine prosječni mjesečni porast plasmana iznosio je preko 1 milijardu kuna ili 2 posto. Ukupni plasmani iznose krajem kolovoza 55,8 milijardi kuna, a na godišnjoj razini rast plasmana iznosi 30 posto.

Ako pogledamo sektorsku strukturu kredita banaka, vidimo značajno usporavanje rasta kredita stanovništvu. Na godišnjoj razini<sup>2</sup> rast kredita stanovništvu iznosi 64 posto (prema 94 posto koliko je iznosio XII 1997./XII. 1996.), a rast kredita poduzećima 19 posto. Prisutno je dakle, smirivanje rasta plasmana što utječe i na smirivanje domaće potražnje.

Prošlomjesečni zaokret u trendu neto inozemne aktive poslovnih banaka nastavljen je i ovaj mjesec. Tako je inozemna aktiva poslovnih banaka porasla za 0,7 milijardi kuna, a inozemna pasiva se smanjila za 0,16 milijardi kuna.

U ukupnom rastu inozemne aktive 0,6 milijardi kuna odnosi se na porast kratkoročno oročenih depozita kod stranih banaka, a 0,2 milijarde na depozite po videnju kod stranih banaka. Inače, u inozemnoj deviznoj aktivni poslovnih banaka, koja iznosi 16 milijardi kuna, te dvije stavke sudjeluju s preko 80 posto. Devizna aktiva poslovnih banaka je dakle pretežno kratkoročna i likvidna. Turistička sezona i visok otkup od stanovništva povećali su devizne pričuve banaka u kolovozu, a relativno malo je ponudeno na definitivni otkup HNB-u, jer će dio devizne imovine banaka ionako morati prijeći u HNB tijekom slijedećih mjeseci.

<sup>2</sup> VIII 1998./VIII 1997.



dećih mjeseci po osnovi odluke o obveznoj pričuvu na deviznu štednju pa se banke ne žure s definitivnom prodajom. Blaga deprecijacija kune također motivira banke na povećan oprez kod transformacije devizne imovine u kunsku.

Inozemna devizna pasiva poslovnih banaka smanjena je za 0,16 milijardi kuna. To je neto rezultat daljnjeg smanjivanja kratkoročne pasive za 0,3 milijarde kuna i povećanja dugoročne pasive za 0,14 milijardi kuna. Ročna struktura inozemne devizne pasive poslovnih banaka izgleda izuzetno povoljno. Od 15,2 milijarde kuna ukupne inozemne pasive 11,5 milijardi je dugoročna, a samo 3,7 kratkoročna.

Od promjena u odnosima između središnje države i poslovnih banaka istaknimo daljnje smanjenje potraživanja banaka od države po staroj deviznoj štednji. Krajem kolovoza ta stavka iznosi 5,8 milijardi kuna, manje od 1 milijardu USD. Ukupna potraživanja banaka od države iznose 8,4 milijarde kuna, što je 0,4 milijarde manje u odnosu na srpanj, odnosno 1,1 milijardu manje u odnosu na prosinac 1997. godine.

Aktivnost središnje banke u rujnu odvijala se i preko deviznih i preko kunskih transakcija. Kao i prethodnih mjeseci, kreiranje novca kunkskim plasmanima bankama i državi puno je značajnije u odnosu na isti period prošle godine. Tako je prosječno dnevno stanje lombardnih kredita prošle godine u prvih osam mjeseci bilo 51 milijun kuna, a ove 66 milijuna kuna, prosječno stanje reotkupa blagajničkih zapisa bilo je 14 milijuna kuna, a ove godine 84 milijuna kuna, dok su ostali krediti (ovdje su uključeni krediti za likvidnost bankama nad kojima je pokrenut postupak sanacije) skočili s prošlogodišnjih 1,3 na 185 milijuna u ovoj godini.

Rujanski podaci još više naglašavaju kunsku komponentu aktive Hrvatske narodne banke. Prema

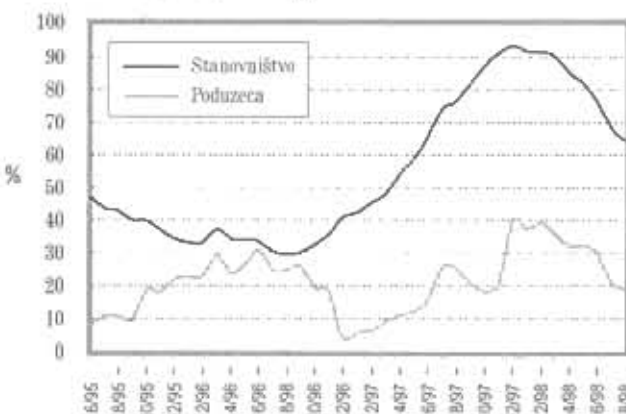
### REALNI PLASMANI BANAKA

deflacirano indeksom cijena na malo, u cijenama iz siječnja 1993.

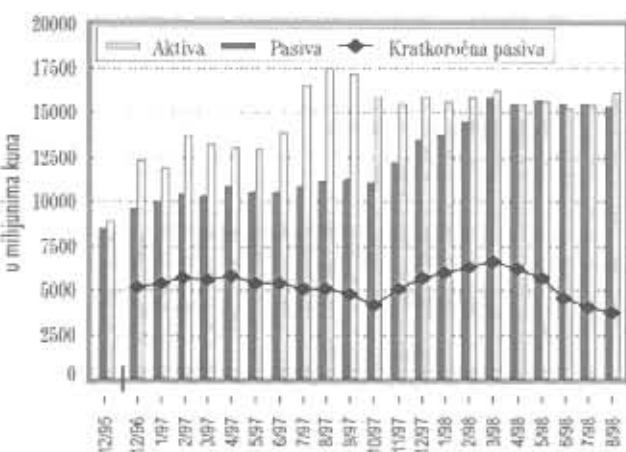


### STOPA RASTA KREDITA STANOVNIŠTVU I PODUZECIMA

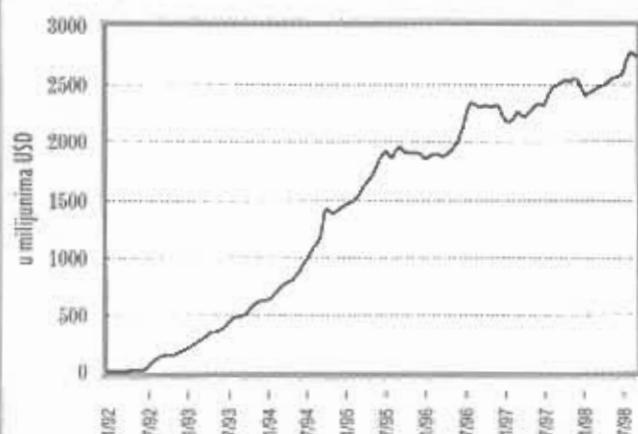
u odnosu na isti mjesec prethodne godine



### INOZEMNA DEVIZNA AKTIVA I PASIVA POSLOVNIH BANAKA



## MEĐUNARODNE PRIČUVE HRVATSKE NARODNE BANKE



podacima za 23. rujna lombardni krediti iznose 401,5 milijuna kuna, a "predsanacijski" krediti 303 milijuna kuna. Doda li se tome kredit središnjoj državi od 621,7 milijuna kuna kojim je ona kupila 100 milijuna USD, ukupni kunski plasmani iznose 1,3 milijarde kuna, što je rast za 0,95 milijardi kuna u odnosu na kraj kolovoza.

Po osnovi deviznih transakcija, prodajom 96 milijuna USD poslovnim bankama povučeno je u rujnu 611 milijuna kuna. Ukupno je deviznim transakcijama od početka 1998. godine neto povučeno 355 milijuna, drugim riječima, prodano je deviza u iznosu od 59 milijuna dolara.

U pasivi HNB-a u rujnu se prvi puta pojavljuje novi instrument: obvezna pričuva u devizama. Podjetimo da su banke obvezne postupno "premješati" obveznu pričuvu na kratkoročnu deviznu štednju građana, koju su do sada držale na inozemnim računima, na depozite kod Hrvatske narodne banke. U rujnu je tako izdvojeno 435 milijuna kuna.

Depoziti države u rujnu znatno su niži nego do sada. Prosječna razina depozitnog novca države bila je oko 1 milijardu kuna, dok je u rujnu smanjena na 0,7 milijardi kuna. Pogoršanje pozicije središnje države od vjerovnika središnje banke do neutralne pozicije, s otprilike jednakim depozitima i kreditima, rezultat je obveza države koje dospijevaju tijekom trećeg tromjesečja.

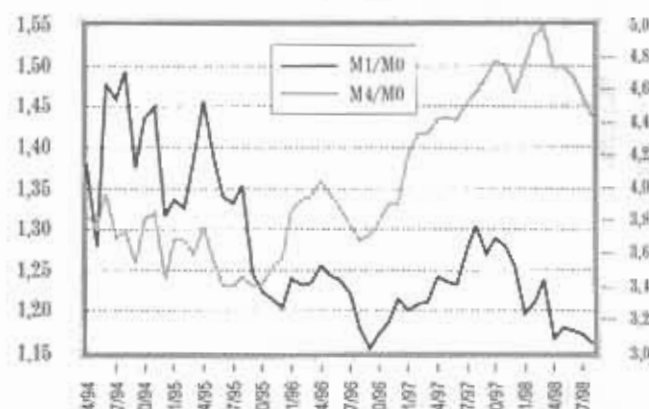
Ukupni blagajnički zapisi krajem rujna iznose 2,3 milijarde kuna. U tome je iznos i kunskih i deviznih zapisa premašio 1 milijardu kuna.

## TEČAJ

Tečaj njemačke marke dostigao je u rujnu najvišu razinu u posljednje dvije godine. Na tečajnici Hrvatske narodne banke tečaj njemačke marke dosegao je vrijednost

## MONETARNI MULTIPLIKATORI

$m1 = M1/M0$  (lijevo) i  $m4 = M4/M0$  (desno)



## BLAGAJNIČKI ZAPISI HNB, SLOBODNA NOVČANA SREDSTVA NA ŽIRO RAČUNIMA BANAKA I RIZIČNI ZAPISI MINISTARSTVA FINANCIJA KOD BANAKA



od 3,6737 HRK. Taj je tečaj vrlo blizu onome iz travnja 1996. i onome iz početka 1995. godine. Na tečajnicama poslovnih banaka prodajni tečaj njemačke marke za efektivu iznosio je krajem rujna 3,73 HRK. Kuna je u rujnu deprecirala prema njemačkoj marki za 1,9 posto, a od početka godine deprecijacija kune u odnosu na marku iznosi 4,5 posto. Povećana ponuda kuna tijekom rujna i očekivana potražnja za devizama natjerala je bankare da dignu cijenu stranoj valuti. Slijedeći razlog povećanju cijene strane valute je obveza poslovnih banaka da otplaćuju anuitete onih kredita koji su uzeti od inozemnih banaka tijekom prošlih godina. Kapitalne restrikcije koje je Hrvatska narodna banka uvela u prvoj polovici ove godine isto tako imaju utjecaj, budući da je priljev deviza manji i skuplji. Bankarske krize u Rusiji i Istočnoj Aziji također pridonose da se na tranzicijske zemlje, među koje spada i Hrvatska, gleda strože pa je dobivanje kredita teže, a time je i priljev deviza smanjen.

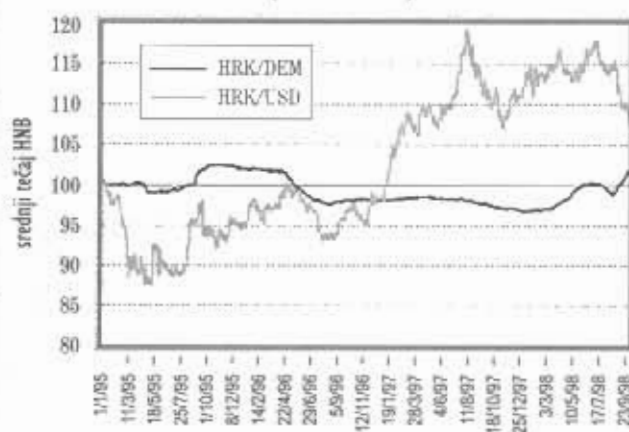
Tijekom rujna Hrvatska narodna banka tri puta je intervenirala na domaćem deviznom tržištu. Naime, Hrvatska narodna banka je tri puta organizirala aukcije deviza. Središnja banka je intervenirala kako bi ublažila deprecijaciju kune.

Realni efektivni tečaj kune u kolovozu je aprecirao budući da je i nominalni tečaj aprecirao. Realni efektivni tečaj deflacioniran cijena na malo aprecirao ju u kolovozu za 0,94 posto, a deflacioniran cijena proizvođača za 1,29 posto.

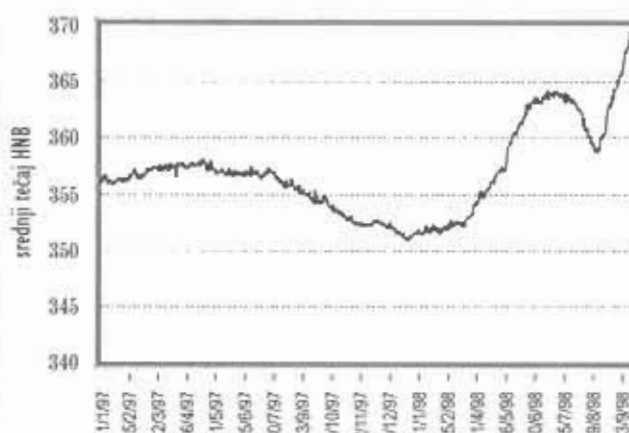
## PLATNA BILANCA

Deficit tekućeg računa platne bilance u prvih šest mjeseci 1998. godine iznosio je 1.250,4 milijuna USD, što je 8,1 posto manje nego u istom razdoblju prošle godine. Na ovakvo smanjenje deficita tekućeg računa najviše je utjecalo smanjenje

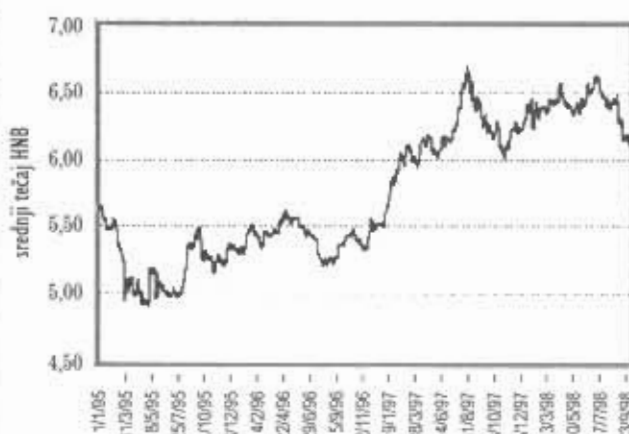
INDEKSI DNEVNOG NOMINALNOG TEČAJA KUNE PREMA NJEMAČKOJ MARKI I AMERIČKOM DOLARU (1.1.1995. = 100)

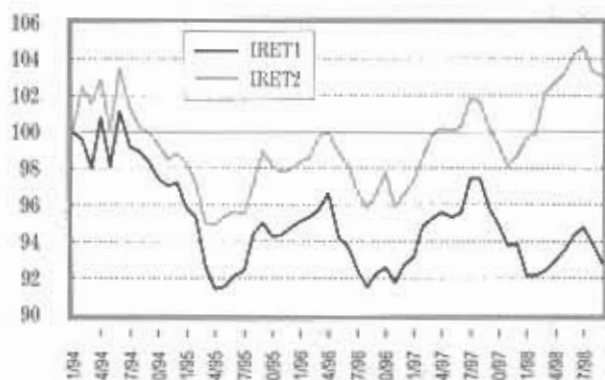


NOMINALNI DNEVNI TEČAJ KUNE PREMA 100 DEM

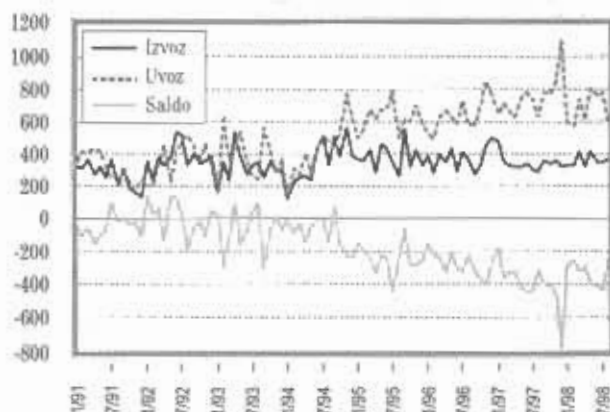


NOMINALNI DNEVNI TEČAJ KUNE PREMA USD



**INDEKS\* REALNOG EFEKTIVNOG TEČAJA KUNE UZ CIJENE NA MALO (IRET1)  
I CIJENE PROIZVOĐAČA (IRET2), siječanj 1994. = 100**


\* pad indeksa označava realno aprecijaciju

**ROBNI IZVOZ (f.o.b.), UVOZ (c.i.f.) I SALDO ROBNE RAZMJENE  
u milijunima tekućih USD**

**PLATNA BILANCA u milijunima USD (preliminarni podaci)**

	I.-VI. 1998.	I.-VI. 1997.	indeksi I.-VI. 1998./I.-VI. 1997.
Tekuće transakcije	-1250,4	-1360,4	91,9
Financijske transakcije	1083,6	1136,9	95,3
Međunarodne pričuve HNB	-11,0	-12,6	87,2
Neto pogreške i propusti	177,8	236,1	75,3

Izvor: HNB

**ROBNI IZVOZ, f.o.b. I UVOZ, c.i.f. (u milijunima USD)**

	I.-VIII. 1998.	I.-VIII. 1997.	VIII. 1998.	VIII. 1997.
Izvoz f.o.b.	2894,1	2780,3	369,7	296,4
Uvoz c.i.f.	5494,8	5587,4	595,3	629,6
Saldo	-2600,7	-2807,1	-226,2	-333,2

Izvor: DZSRH

deficita robne razmjene. Tako je deficit robne razmjene u prvih šest mjeseci iznosio -2.207,9 milijuna USD, što je 8,0 posto manje nego u istom razdoblju prošle godine. Financijski račun u prvom polugodištu 1998. godine iznosio je 1.083,6 milijuna USD ili 4,7 posto manje nego u prvoj polovici prethodne godine. Pritom je došlo do značajnih promjena na financijskom računu. Prodaja dionica Plive dovela je do povećanja izravnih ulaganja, koje je iznosilo 434,7 milijuna USD, što je povećanje od 110,4 posto u odnosu na prvu polovicu prošle godine. Odluka o izdvajanju depozita po osnovi inozemnog zaduženja dovela je do neto smanjenja inozemnog zaduženja u drugom tromjesečju. Tako je u prvih šest mjeseci povećanje neto kreditnih obveza prema inozemstvu iznosilo 262,1 milijuna USD, što je smanjenje od 42,6 posto u usporedbi s prvom polovicom prošle godine.

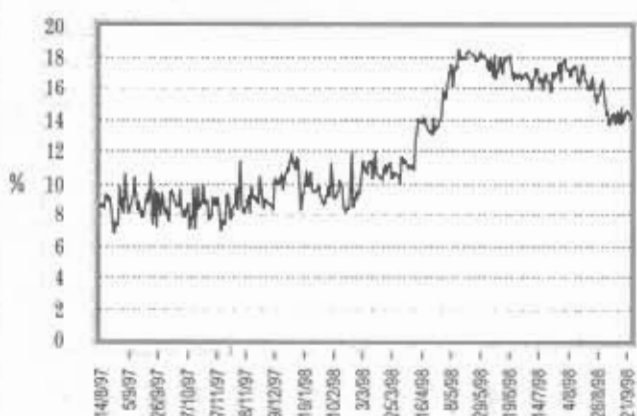
Poboljšanje je posebno izraženo u drugom tromjesečju 1998. godine. Deficit tekućeg računa od 573,7 milijuna USD za 17,5 posto je niži od deficita u drugom tromjesečju 1997. godine. Radi se o znatnoj prilagodbi koja je sukladna ciljevima ekonomske politike u ovoj godini.

Prema Priopćenju Državnog zavoda za statistiku, robni uvoz, c.i.f. u prvih osam mjeseci ove godine iznosio je 5.494,8 milijuna USD ili 1,7 posto manje nego u istom razdoblju prošle godine. Istovremeno je robni izvoz, f.o.b. iznosio 2.894,1 milijuna USD, što je 4,1 posto više nego u istom razdoblju prošle godine. Negativni saldo robne razmjene iznosio je -2.600,7 milijuna USD ili 7,4 posto manje nego prošle godine. Izraženo u kunama, hrvatski je izvoz u prvih osam mjeseci iznosio 18.651,0 milijuna kuna, što je povećanje od 10,7 posto, dok je uvoz iznosio 35.403,9 milijuna kuna, što je povećanje od 3,6 posto.

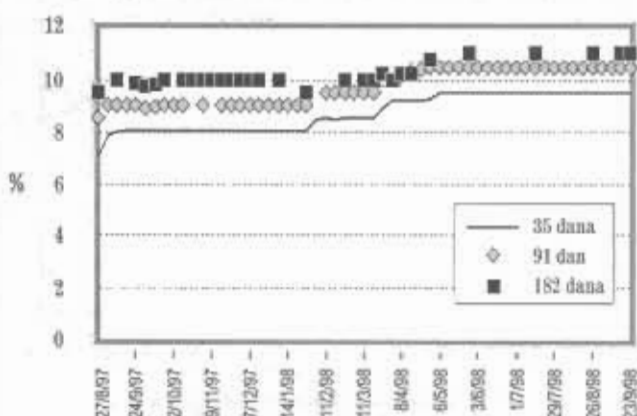
## TRŽIŠTE NOVCA I KAMATNE STOPE

U rujnu je nastavljen pad cijene novca na Tržištu novca Zagreb. Pad kamatnih stopa, koji je započeo u srpnju, nastavljen je i u kolovozu, a na početku rujna zabilježen je znatiji pad dnevnih kamatnih stopa. Najniža prosječna dnevna kamatna stopa na tržištu novca koja je postignuta u rujnu je 13,68 posto, dok je u kolovozu bila 15,09 posto. Najviša dnevna prosječna kamatna stopa zabilježena je početkom rujna a iznosila je 16,13 posto, dok je u kolovozu iznosila 17,95 posto. Srednja vrijednost dnevnih prosjeka na razini rujna bila je nešto bliže donjoj granici. Pad kamatne stope na tržištu novca sasvim je u skladu s odnosom ponude i potražnje tijekom dnevnog trgovanja. Ponuda je na tržištu novca bila uglavnom znatno veća od potražnje, a u nekim danima i dvostruko veća. Kamatna stopa na zaključnice uz opoziv pala je tijekom mjeseca na čak 13,16 posto, dok je tijekom kolovoza bila zabilježena najniža kamatna stopa od 15 posto, što je razlika od gotovo dva postotna boda. Značajniji pad kamatnih stopa koji se očekivao tijekom kolovoza obistinio se tek tijekom rujna jer je tržištu trebalo jedno dulje razdoblje da prihvati činjenicu da cijenu novca treba sniziti. Razlog zašto je ponuda tijekom rujna tako obilna, a potražnja slaba, nalazi se u činjenici da je tijekom srpnja i kolovoza u optjecaj puštena veća količina kuna kroz otkup turističkih deviza. Aukcije blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke nisu dokazale stanje puno bolje likvidnosti na tržištu novca. Naime tijekom rujna financijskim institucijama je dospjelo na naplatu puno više zapisa nego što je ponovno upisano, tako da je neto efekt upisa blagajničkih zapisa Hrvatske narodne banke negativan, odnosno -62,4 milijuna kuna.

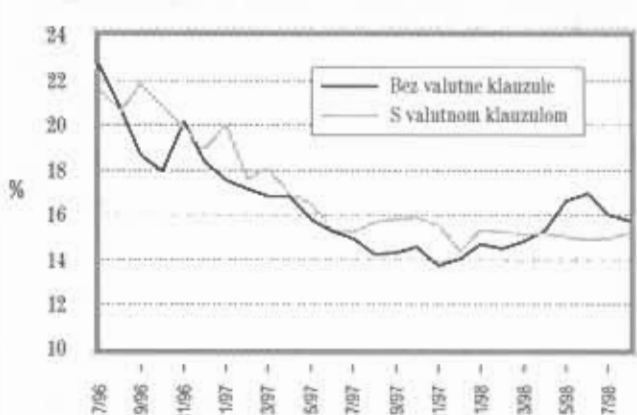
KAMATNA STOPA NA TRŽIŠTU NOVCA - ZAGREB  
dnevni podaci na godišnjoj razini



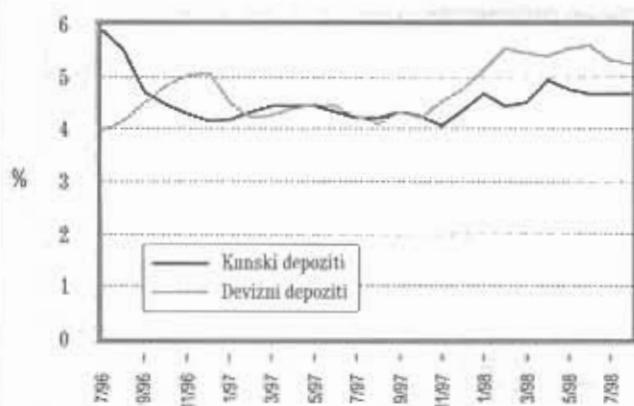
KAMATNE STOPE NA DRAGOVOLJNE BLAGAJNIČKE ZAPISE  
na dan aukcije



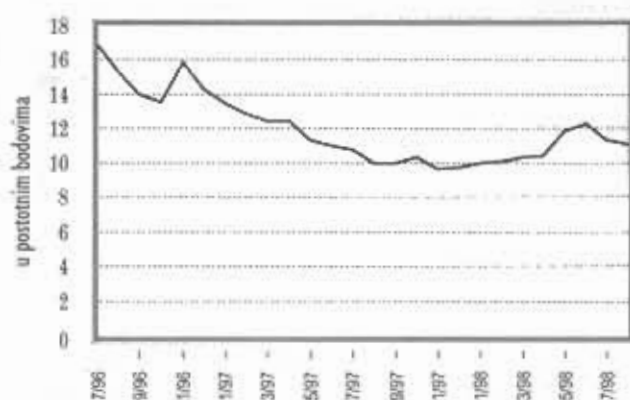
KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA KUNSKE KREDITE  
na godišnjoj razini



### KAMATNE STOPE POSLOVNIH BANAKA NA DEPOZITE na godišnjoj razini

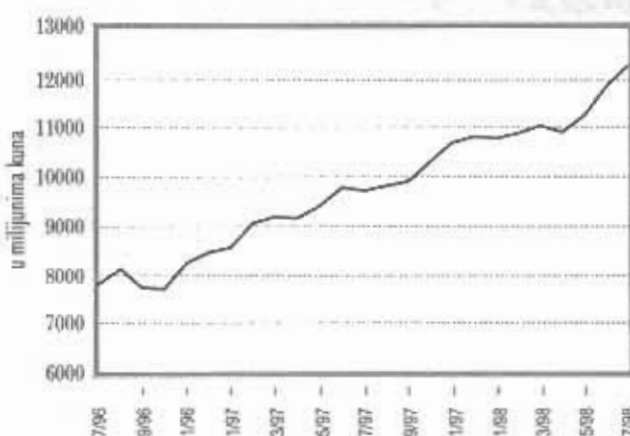


### RAZLIKA IZMEĐU KAMATNIH STOPA NA KUNSKE KREDITE I KUNSKE DEPOZITE



Napomena: razlika (spread) je izračunata kao razlika kamatnih stopa na kunske kredite bez valutne klauzule i kunske depozite bez valutne klauzule.

### NEPODMIRENI NALOZI ZA PLAĆANJE REGISTRIRANI KOD ZAP-a



Stanje blagajničkih zapisa krajem rujna iznosilo je 1.155,4 milijuna kuna. Kamatna stopa na sva dospjeća blagajničkih zapisa već je nekoliko mjeseci stabilna i iznosi: 9,5 posto na blagajničke zapise HNB-a s rokom dospjeća od 35 dana, 10,5 posto na one s dospjećem od 91 dan, te 11 posto na one s dospjećem od 182 dana. Na trezorske zapise Ministarstva financija kamatna stopa je nešto drugačija nego prije mjesec dana. Na trezorske zapise Ministarstva financija s rokom dospjeća od 42 dana kamatna stopa je 10,25 posto, na one s rokom dospjeća od 91 dan kamatna stopa je 11 posto, a što je najzanimljivije, kamatna je stopa na trezorske zapise s rokom dospjeća od 182 dana također 11 posto. Trezorski zapisi Ministarstva financija za razliku od blagajničkih zapisa HNB-a bilježe tijekom rujna rast od 48,9 milijuna kuna. Nakon predzadnje aukcije trezorskih zapisa u rujnu iznos ukupno upisanih trezorskih zapisa je 465,2 milijuna kuna.

Kamatni "spread" je u kolovozu nastavio padati. Tako je u kolovozu zabilježen manji "spread" kamatnih stopa za 2,5 posto u odnosu na srpanj, odnosno za 10,9 posto u odnosu na lipanj. Kod kunskih kredita s valutnom klauzulom zabilježen je u kolovozu pad kamatnih stopa na 15,74 posto. U srpnju su iznosile 16,02 posto. Krediti s valutnom klauzulom zabilježili su u kolovozu (15,22%) višu prosječnu ponderiranu kamatnu stopu u odnosu na srpanj (14,95%). Prosječna ponderirana kamatna stopa na kunske depozite bez valutne klauzule ostala je u kolovozu na istoj razini kao u srpnju, od 4,66 posto s time da je prosječna ponderirana kamatna stopa na oročene depozite bez valutne klauzule porasla s 9,55 posto u srpnju na 9,80 posto u kolovozu. Prosječna ponderirana kamatna stopa na kunske depozite s valutnom klauzulom porasla je s 9,17 posto u

srpnju na 9,87 posto u kolovozu. Devizni krediti poskupjeli su s 13,18 posto u srpnju na 15,31 posto u kolovozu.

## DRŽAVNI PRORAČUN

Višak sredstava od 1,378 milijardi kuna na računu središnje države na kraju kolovoza predstavlja značajan višak, a i odstupanje od rebalansom predviđenog uravnoteženja za ovu godinu. Podmirivanje obveza domaćim sektorima odvija se kako je predviđeno (75,6% plana), no znatno je smanjeno zaduživanje u inozemstvu (15,5% plana).

Prihodi su u osam mjeseci veći od prošlogodišnjih u istom razdoblju za 38,9 posto, a rashodi za 23,9 posto.

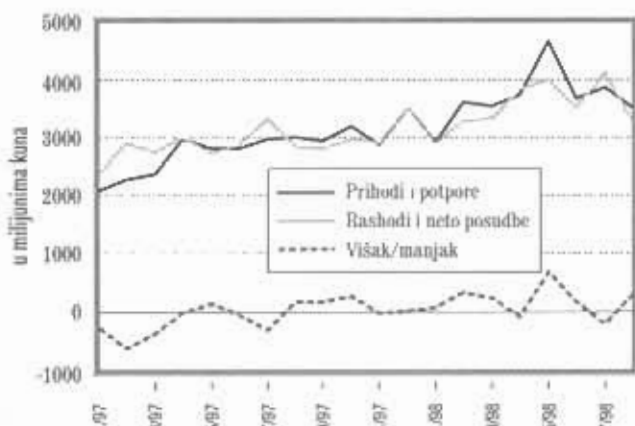
Realizacija najvećih poreznih stavaka je slijedeća: priteklo je 66,0 posto prihoda od poreza na dodanu vrijednost, 59,4 posto trošarina, 57,4 posto poreza na međunarodnu trgovinu, 65,9 posto poreza na dohodak, 89,8 posto poreza na dobit te 96,7 posto prihoda predviđenih od poreza na promet dobara i usluga.

Zabilježeni međugodišnji porast rashoda rezultat je prvenstveno povećanja tekućih rashoda a i značajnog povećanja kapitalnih rashoda. Sve stavke tekućih rashoda imaju međugodišnji rast iznad 11 posto, a najveći je kod subvencija i ostalih tekućih transfera.

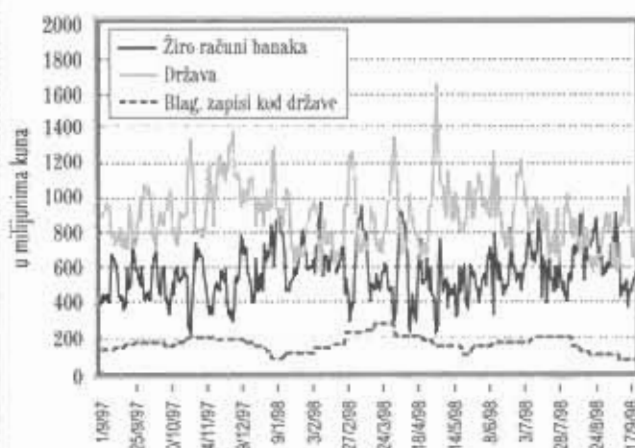
Veličina rebalansa proračuna konsolidirane središnje države za 1998. godinu iznosi 65,0 milijardi kuna, a predviđeni manjak 113,5 milijuna kuna (0,07% projiciranog bruto domaćeg proizvoda). Planirani manjak te višak središnje države utrošit će se na pokrivanje manjka izvanproračunskih fondova od 8,3 milijarde kuna.

Na koncu srpnja konsolidirana središnja država ostvarila je višak od 789,7 milijuna kuna zahvaljujući višku središnje države, dok su fondovi zabilježili manjak od 55,3 posto predviđenog manjka za čitavu godinu.

### OSTVARENJE DRŽAVNOG PRORAČUNA



### DEPOZITI SREDIŠNJE DRŽAVE KOD HNB I ŽIRO RAČUNI BANAKA



### FINANCIRANJE DEFICITA SREDIŠNJE DRŽAVE

u milijunima kuna

	I. - VIII. 1998.	1998. Plan
<b>UKUPNO FINANCIRANJE</b>	-1378	0
<b>DOMAĆE FINANCIRANJE</b>	-1733	-2292
Od monetarnih vlasti	-233	0
Od poslovnih banaka	-1636	-1921
Ostalo domaće financiranje	136	-371
<b>STRANO FINANCIRANJE</b>	355	2292
Od međunarodnih razvojnih institucija	273	1102
Od stranih država ili vlada	-381	-503
Ostale vanjske posudbe	463	1693

